

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2023. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.4.16>

УДК 339

*Ю. М. Сафонов,
д. е. н., професор, Заслужений працівник освіти України,
заступник директора з науково-методичної роботи,
Державна наукова установа "Інститут модернізації змісту освіти"
Міністерства освіти і науки України
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5623-1965>
Д. В. Матейчук,
молодий науковий співробітник,
Державна наукова установа "Інститут модернізації змісту освіти"
Міністерства освіти і науки України
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7399-8268>*

КОНЦЕПТУАЛІЗМ СПІВПРАЦІ США Й УКРАЇНИ ЩОДО ЕКСПОРТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Yu. Safonov,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Honored Education Worker of Ukraine,
Deputy Director of Scientific "Institute for Modernization of Educational Content",
Ministry of Education and Science of Ukraine
D. Mateichuk,
Research Assistant
State scientific institution "Institute for Modernization of Educational Content",
Ministry of Education and Science of Ukraine*

CONCEPTUALIZATION OF COOPERATION BETWEEN THE US AND UKRAINE FOR THE EXPORT OF AGRICULTURAL PRODUCTS UNDER CONDITIONS OF MARTIAL LAW

В статті розглянуто наслідки воєнного вторгнення росії на суверенну територію України, що своїми діями сприяла блокуванню як морських, так й інших видів логістичного транспорту для здійснення експортної діяльності сільськогосподарської сировинної продукції України. Було проаналізовано наслідки припинення постачання українського продовольства на світові ринки та визначено стрімке зростання ймовірності загострення стану світової продовольчої кризи, що закріпило позицію України як одного з гарантів глобального продовольчого забезпечення.

Акцитування уваги щодо співпраці України зі Сполученими Штатами Америки та залученні іноземної допомоги в першу чергу у вигляді фінансування, є важливим фактором для стабільного функціонування сільськогосподарської галузі України та необхідністю, що дасть змогу вітчизняній економіці поновити експортні поставки збіжжя. Створення міжнародних ініціатив і програм – рішення щодо фінансування сировинних закупівель і підготовки нових логістичних маршрутів із подальшим матеріало-технічним забезпеченням.

Визначено, що концептуалізм співпраці є основоположним для початку реалізації практичних дій. Гуманна політика Сполучених Штатів і сільськогосподарський потенціал України – одне з рішень запобігання загостренню стану світової продовольчої кризи.

The article discusses the consequences of Russia's military invasion of Ukraine's sovereign territory, which resulted in the blockade of both sea and other types of logistics transport necessary for the export of agricultural raw materials. The effects of the cessation of Ukrainian food supplies to global markets were analyzed, and the rapid increase in the likelihood of exacerbating the state of the world food crisis was determined, which consolidated Ukraine's position as one of the guarantors of global food security. The world is witnessing a devastating impact of the war in Ukraine on agricultural markets, which has led to an increase in food

prices and a shortage of essential crops in some low-income countries, particularly in the Middle East and North Africa region.

Emphasis was placed on Ukraine's cooperation with the United States of America and the involvement of foreign aid, primarily in the form of financing, as an important factor for the stable functioning of the agricultural sector in Ukraine and a necessity that would allow the domestic economy to resume its export of grains.

It was analyzed that the creation of international initiatives and programs, such as the "Paths of Solidarity" initiative created by the European Commission, "Grain from Ukraine" initiated by President Volodymyr Zelensky, the World Food Program of the United Nations, "AGRI-Ukraine," and the United States Agency for International Development (USAID), is a decision on financing raw material procurement and preparation of new logistics routes with subsequent material and technical support.

The partnership agreement between the United States Agency for International Development and three private companies, "Grain Alliance," "Kernel," and "Nibulon," was considered to help Ukraine overcome urgent and long-term problems of export logistics caused by Russia's full-scale war against Ukraine. It should be noted that investing in private agricultural companies not only provides the domestic market with food but also the external market. It was determined that conceptualizing cooperation is fundamental to the start of practical actions. The United States' humane policy towards Ukraine, aimed at helping the country cope with the consequences of Russian aggression, has become an important factor in the country's economic development.

Ключові слова: *концептуалізм, співпраця, експорт, сільське господарство, продовольча криза, інвестування, допомога,*

Keywords: *conceptualism, cooperation, export, agriculture, food crisis, investment, aid.*

Постановка проблеми. *Співпраця між США та Україною є необхідною складовою для вирішення питань як внутрішнього, так і зовнішнього характеру.*

Військова агресія росії проти України стала причиною посилення загрози світової продовольчої кризи, що зумовлена блокуванням експорту сільськогосподарської сировини на міжнародні ринки. Прихильність Сполучених Штатів та їх підтримка на світовій арені збільшує шанси України в участі міжнародних організаціях та програмах, що потягне за собою значну підтримку країни на дипломатичному, військовому та економічному рівнях, зокрема посиленню експортної діяльності продукції галузі сільського господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему формування експортного потенціалу підприємств аграрного сектору досліджували у своїх працях такі відомі вітчизняні вчені: В.І. Бойко, О.В. Захаріна, О.В. Захарчук, Т.П. Гринчук, М.М. Жибак, К.Є. Купрейчик, Н.Ю. Коровайченко, К.А. Лебедев, О.Є. Литвин, Т.М. Мельник, В.В. Россоха, О.В. Савицький, Н.М. Тюріна, О.В. Шубравська, В.В. Юхименко, Т.І. Яворська та інші науковці. Питання розвитку експортного потенціалу також досліджували провідні зарубіжні вчені: І. Кулик, М. Котабе, А. Тіффін, А. Саркар, М. Сейфулаєва та ін.

Враховуючи значні наукові надбання та практичні розробки зазначених вище вчених, варто зауважити, що в сучасних умовах недостатньо дослідженим залишається питання формування експортного потенціалу підприємств сільськогосподарської галузі України в умовах воєнного стану.

Метою статті є аналіз співпраці США та України в період війни та подолання наслідків військової агресії росії, що негативно вплинули як на вітчизняну економічну ситуацію, так і на рівень світового продовольчого забезпечення.

Виклад основного матеріалу досліджень. Україна є одним із ключових гравців на світовому ринку сільськогосподарської продукції, аграрний сектор якої – опора української економіки, що формує близько 10% ВВП та є одним з основних бюджетонаповнюючих та експортоорієнтованих секторів національної економіки.

Експорт української агропродукції здійснюється у більше ніж 190 країн світу, і займає провідні позиції на світовому ринку, зокрема, у сегменті експорту зернових і олійних культур. Згідно з даними Української аграрної конфедерації, у період із 2020 по 2021 рік агропромисловий експорт України склав 20-24% від загального обсягу експорту країни. Це свідчить про ключову важливість аграрного сектору для економіки України та підтверджує високу конкурентоспроможність української агропродукції на міжнародному ринку (Табл. 1).

Таблиця 1. Позиції України в світовому аграрному експорті, 2021 р.

	Соняшникова олія	Кукурудза	Пшениця	Рапс	Ячмінь
Загальний експорт	\$6,4 млрд.	\$5,9 млрд.	\$5,1 млрд.	\$1,7 млрд.	\$1,3 млрд.
Обсяги	4 950 000 т	23 000 000 т	19 000 000 т	2 700 000 т	5 800 000 т
Відсоток у світовому експорті	46%	12%	9%	20%	17%
Місце серед світових експортерів	1	4	5	3	3
Основні ринки	Індія, ЄС, Китай	Китай, ЄС, Єгипет, Іран, Туреччина	Єгипет, Індонезія, Туреччина, Пакистан, Бангладеш	ЄС, Пакистан, Сполучене Королівство	Китай, Туреччин, Саудівська Аравія

Джерело: сформовано на основі [1].

У зв'язку зі зростанням попиту на продукцію зернових та олійних культур на світових ринках, сільськогосподарські виробники адаптуються до змін у ринковій кон'юнктурі й переорієнтовують свої виробничі потужності на вирощування більш затребуваних культур. Виходячи з чого частка України у глобальному експорті лише зернових становила 10 % у 2020/2021 та 14 % у 2021/2022 роках [2].

Будучи невід'ємною складовою продовольчого ринку, що формує експортний потенціал, сільське господарство бере участь у забезпеченні як продовольчої, так й економічної безпеки, випередивши за обсягом доходу експорту металургію, – стало головною вітчизняною галуззю нетто-експортером.

Справжня вагомість експорту сільськогосподарської продукції України та її вплив на світову економіку стали гостро очевидними лише внаслідок військової агресії з боку росії, яка призвела до блокування портів на території України.

За даними Всесвітньої продовольчої програми ООН, до війни Україна виробляла кількість продовольства, достатню для забезпечення 400 млн людей. Зазначається, що за вісім місяців до російського повномасштабного вторгнення майже 51 мільйон метричних тонн зерна перевезли транзитом через сім чорноморських портів України [3].

За розрахунками Всесвітньої продовольчої програми ООН, з 811 млн людей, які постійно голодують, 283 млн людей страждають від гострого дефіциту продовольства, а 45 млн людей балансують на межі голодної смерті в 43 країнах [4]. Очевидно, що кожен день війни наближає мільйони найбільш вразливих верств населення до голоду і якщо не зупинити війну в Україні, то її наслідки, ймовірно, подвоять вказані цифри.

Вплив війни на світову агропродовольчу систему був незворотнім, оскільки Україна, як провідний виробник сільгосппродукції, є ключовими гравцем на світовому ринку зернових й олійних культур. Згідно даних Єврокомісії, станом на 2021 рік, частка світового ринку пшениці України складала 10% світового ринку пшениці, 15% ринку кукурудзи та 13% ринку ячменю. Маючи понад 50% світової торгівлі, вона також є головним гравцем на ринку соняшникової олії [5].

У світі спостерігається руйнівний ефект війни в Україні на ринки сільськогосподарської продукції, що призвело до підвищення цін на продукти харчування та виникнення дефіциту основних сільськогосподарських культур у

деяких країнах Близького Сходу та Північної Африки. Так як значний відсоток світового експорту зернових припадає на Україну вказані країни-імпортери, що близько половини своїх зернових імпортують з України, потрапили у складну ситуацію, де подальша нестача продовольства або зростання цін можуть призвести до голоду мільйонів людей. Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку ООН відзначає цю проблему і вказує на необхідність ужитку заходів для поліпшення стану на ринках сільськогосподарської продукції, щоб запобігти соціально-економічним наслідкам цього конфлікту.

Військова агресія росії призвела до дестабілізації експортного потенціалу України, заблокувавши вітчизняні порти у Чорному та Азовському морях, поставила під загрозу світову продовольчу безпеку, гарантом якої є й Україна. Значна частка при здійсненні експорту продукції аграрної галузі припадала на морські перевезення, що становили 62% загальної доларової вартості товарів, автомобільним транспортом – 23% та залізницею – 12% [6]. За підтримки європейських партнерів, Україна сьогодні змушена шукати альтернативні шляхи експорту, в тому числі, і сільськогосподарської продукції.

Через блокаду українських морських портів, на світовий ринок не мало змоги потрапити 7 млн т пшениці, 14 млн т зерна кукурудзи, 3 млн т соняшникової олії та 3 млн т соняшникової макухи [7]. Це призвело до рекордного зростання цін на світовому ринку, зростання інфляції та неминуче вплинуло на посилення світової продовольчої кризи.

Падіння українського аграрного експорту спричинило різке зниження обсягів постачання товарів на світові ринки, що в свою чергу призвело до дисбалансу сировинного продовольства. У той же час, спостерігалось різке зростання цін на енергоносії та обмежена доступність сільськогосподарських ресурсів, зокрема добрив. Це мало негативний вплив на країни-імпортери продовольства, особливо в Африці та на Близькому Сході, в залежності від їхніх ланцюгів постачання та дієтичних уподобань. Незважаючи на певне покращення після угоди про відновлення деяких українських портів, існує

серйозна загроза повторення подібної ситуації в 2023 році, що може суттєво погіршити продовольчу безпеку та вплинути на широкий спектр товарів. Виникнення багатьох проблем відображає їхній структурний характер та свідчить про необхідність фундаментальних змін у світових продовольчих системах, що потребують співпраці потужних країн, можливості яких необхідно спрямувати на їх вирішення.

США – одна з провідних країн світу, головною глобальною ціллю якої є посилення допомога країнам, що потерпають від війн, воєнних конфліктів, природних катастроф, різного виду кризових явищ, акцентуючи продовольчу. Гуманітарна допомога, фінансова підтримка та забезпечення відновлення – першочергові кроки, які неодноразово Сполучені Штати застосовували задля врегулювання викликів міжнародного значення.

США, як потужна держава, займає важливе місце на світовій політичній арені та має вагомий вплив у міжнародних організаціях, таких як Продовольча та сільськогосподарська організація ООН, Організація Об'єднаних Націй, Міжнародний валютний фонд, Світова організація з торгівлі та інші. Це зумовлено її економічною, військовою та політичною міццю.

Участь в міжнародних організаціях дозволяє їй впливати на процес прийняття рішень, що стосуються важливих питань, таких як розвиток міжнародної торгівлі, збройні конфлікти та глобальні проблеми: зміна клімату та продовольча безпека.

Завдяки своїй значимості США можуть виступати з ініціативами, які сприяють зміцненню стабільності та безпеки в різних країнах світу. Її вплив може мати позитивний ефект на розвиток глобальних процесів та допомагати вирішувати важливі геополітичні питання.

Від початку військових дій на території України, Сполучені Штати стали безумовним лідером з надання допомоги та мобілізації світової підтримки нашої держави: фінансової, оборонної, політичної та гуманітарної, а також із забезпечення санкційного тиску на країну-агресора.

Припинення надходження коштів до державного бюджету спровокувало найвищий за всі роки незалежності України рівнем дефіциту у сумі 914,9 млрд грн [8], що є наслідком зупинки маси економічних процесів, зокрема експорту зернових культур.

З метою створення альтернативних маршрутів для експорту сільськогосподарської продукції з України, Єврокомісія створила Ініціативу «Шляхи солідарності», яка передбачає реалізацію комплексу заходів для термінового усунення затримок транспорту, в першу чергу на кордонах з країнами Європейського Союзу, а також покращення автомобільного, залізничного та річкового сполучення між Україною і ЄС.

Завдяки реалізації вказаних заходів Ініціативи «Шляхи солідарності» Україні вдалося збільшити кількість і пропускну здатність діючих експортно-імпортних воріт, а саме: 20 автомобільних і 13 залізничних пунктів пропуску та 3 реанімованих придунайських портів, у той час як 3 чорноморські порти були розблоковані в рамках «Зернової Ініціативи» [9].

Виділення фінансування для реалізації «Шляхів солідарності» Європейською комісією є ключовим кроком у розвитку як України, так країн Європейського Союзу. Це фінансування надасть можливість здійснювати надважливі інфраструктурні інвестиційні проекти, що сприятимуть економічному розвитку та зміцненню інфраструктури на території України та в країнах Європейського Союзу.

Однак, для ефективного використання цих коштів, необхідно розробити критерії пріоритезації об'єктів та визначити осіб, які візьмуть на себе функцію координації всіх стейкхолдерів, контролю якості виконання поставлених планів. Це є важливим етапом у забезпеченні ефективного використання коштів та досягненні успішних результатів. Тому, розробка таких критеріїв та визначення відповідальних осіб є невід'ємною частиною успішної реалізації проектів.

Концептуалізм співпраці США й України в умовах воєнного стану щодо експорту сільськогосподарської продукції набув нового значення. Починаючи з

24 лютого 2022 року співпраця країн базується на нових підходах щодо логістичних шляхів збуту сільськогосподарської сировини не лише для наповнення бюджету, а й задля запобігання посиленню стану світової продовольчої кризи.

На сьогодні, Сполучені Штати надали фінансову допомогу у розмірі більш ніж 11 мільярдів доларів задля подолання наслідків глобальної продовольчої кризи, а також включаючи 8,6 мільярдів доларів прямої продовольчої допомоги, яку Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), включно за підтримки Всесвітньої продовольчої програми ООН виділили для ініціювання Україною Чорноморської зернової ініціативи.

За ініціативою президента Володимира Зеленського "Зерно з України", США через USAID виділили до 20 мільйонів доларів для допомоги у забезпеченні продовольством людей в країнах з найгострішою продовольчою кризою, таких як Ефіопія, Ємен та Афганістан. За допомогою Всесвітньої продовольчої програми, було закуплено 210 000 метричних тонн українського зерна, що дозволило забезпечити близько 12,6 мільйона людей протягом місяця. У цілому, ініціатива базується на 173 мільйонах доларів США, наданих ВПП для закупівлі продовольства [10].

Дана ініціатива має значний потенціал для поліпшення продовольчої безпеки в країнах, які потерпають від продовольчих криз. Однак, щоб досягти довгострокових результатів, важливо не тільки надавати допомогу, але й сприяти розвитку відповідних галузей в цих країнах.

У рамках ініціативи "AGRI-Україна", що отримує фінансування від USAID, українські фермери отримують необхідну допомогу для забезпечення стійкого розвитку сільського господарства, зокрема підтримки виробництва, експорту та задоволення довгострокових потреб галузі. USAID здійснила інвестиції у розмірі 100 мільйонів доларів в цю ініціативу та планує залучити щонайменше 150 мільйонів доларів додаткового фінансування від інших донорів, фондів та приватного сектору для забезпечення сталого розвитку сільського господарства в Україні [11].

Ініціатива включає ряд заходів, спрямованих на забезпечення важливих ресурсів для фермерів, покращення експортної логістики й інфраструктури, розширення доступу фермерів до фінансування, допомога зберігання й обробки врожаю.

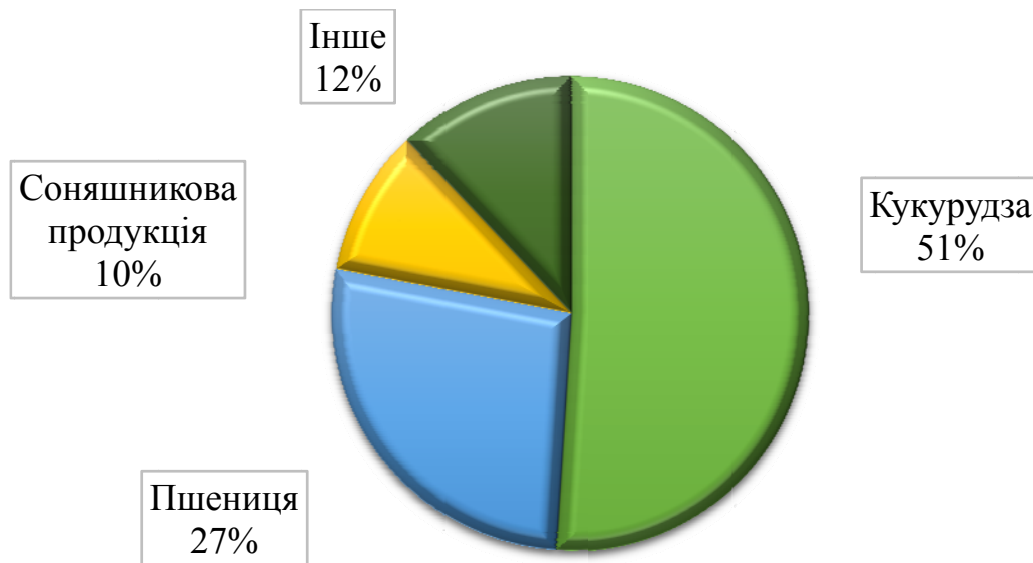
З економічної точки зору, ініціатива "AGRI-Україна" має потенціал до збільшення виробництва й експорту сільськогосподарської продукції в Україні, що може позитивно позначитися на балансі платіжної здатності країни та підвищити її місце на світовому ринку. Крім того, підтримка сільського господарства може сприяти зменшенню безробіття і відтоку населення з сільських районів. Слід зазначити, що для досягнення успіху необхідно забезпечити ефективну реалізацію ініціативи, а також привернути достатню кількість фінансування від донорів та приватного сектору.

Для протидії загостренню світової продовольчої кризи, викликаній війною на території України та обмеженнями на шляху сировинного експорту, за підтримки Сполучених Штатів було створено ряд ініціатив, зокрема "Grain from Ukraine", "AGRI-Україна", "Смути солідарності" та інші. Однак, логістичні маршрути мали обмежену пропускну здатність, яка не задовольняла повністю попит на світовому ринку, тому питання експорту зернових культур залишалося загостреним. Ураховуючи це, українська влада ініціювала одну з найважливіших глобальних гарантій продовольчої безпеки - Зернову угоду, яка була підписана 22 липня 2022 року між представниками Туреччини, ООН і України, з одного боку, та дзеркального документу з росією, з іншого.

Підписання Чорноморської зернової ініціативи стало ключовим кроком для розблокування роботи трьох портів України - Одеського, Чорноморського та порту "Південний" - щодо експорту українського продовольства. Як результат, було експортовано 20-25 мільйонів тонн зерна, які раніше були заблоковані в країні. Крім того, угода передбачила безпечні коридори в Чорному морі між Україною і Босфором, що гарантувало безпеку для суден і портів у цьому районі [12]. Це дозволило Всесвітній продовольчій програмі

ООН відновити відвантаження пшениці з портів Чорного моря, які були джерелом закупівлі половини її запасів зерна до війни.

Згідно даних Спільного координаційного центру Чорноморської зернової ініціативи станом на квітень 2023 року було експортовано понад 28 млн. тон зерна, з них: 51% - кукурудзи, 27% - пшениці, 10% - соняшникової продукції, 12% - іншої агропродукції (Рис.1) [13].

**Рис. 1. Експорт зернових культур через
Чорноморську зернову ініціативу**

Джерело: розроблено на основі даних [13]

Головними країнами призначення експорту українських зернових культур стали Китай (6,5 млн тонн), Іспанія (4,9 млн тонн), Туреччина (3 млн тонн), Італія (2 млн тонн), Нідерланди (1,7 млн тонн) [14]. У багатьох випадках ці країни не є кінцевими споживачами і українське збіжжя йде на реекспорт – у вигляді зерна чи після переробки.

Стамбульський договір став тимчасовим гарантом, завдяки якому заморожені та блоковані зовнішньоторговельні процеси знову почали функціонувати в результаті чого сировинне продовольство продовжило постачатись на світовий продовольчий ринок.

Серед основних досягнень зернової ініціативи Секретаріат ООН відзначає декілька факторів [1]:

- 1) Відновлення постачання українського збіжжя на світові ринки, що дозволило значно полегшити продовольчу кризу;
- 2) Розблокування українських портів, а отже – підтримку українських фермерів, агробізнесу та й загалом економіки України;
- 3) Забезпечення продовольством найбідніших країн світу, адже близько чверті вантажу відправляється в країни з доходом низьким і нижче середньог: Єгипету, Індії, Ірану, Бангладешу та інші;
- 4) Падіння світових цін на зерно, зменшення тиску на світові ринки та пом'якшення продовольчої інфляції;
- 5) Створення майданчику для співпраці між українською та російською делегаціями, що є необхідним для продовження дипломатичних зусиль з врегулювання російсько-українського конфлікту.

Не зважаючи на те, що розблокування морських транспортних шляхів дозволило уникнути глобальної кризи продовольчого забезпечення, рівень експорту залишається значно меншим, ніж у попередні роки. Крім того, ціни на продукти ще й досі перевищують довоєнний рівень, що становить проблему для розвитку економіки та підвищення рівня життя.

У сучасних умовах, інвестування в приватні аграрні компанії виступає ефективним механізмом відновлення економіки України та запобігання світової продовольчої кризи. Цей підхід сприятиме збільшенню виробництва, забезпеченню нових робочих місць та підвищенню експортного потенціалу. Крім того, розвиток аграрного сектору може позитивно вплинути на інші галузі економіки, зокрема на транспорт, логістику та інноваційні технології.

Слід зазначити, що інвестування в приватні аграрні компанії не лише забезпечує внутрішній ринок продовольством, але й зовнішній. Збільшення обсягів експорту позитивно впливає на вітчизняну економіку, платіжний баланс країни та світове продовольче забезпечення.

За ініціативи Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) було укладено партнерство з трьома приватними компаніями - «Grain Alliance», «Кернел» і «Нібулон», щоб допомогти Україні подолати термінові та довгострокові проблеми експортної логістики, викликані повномасштабною війною росії проти України. Загальна сума інвестицій від USAID та партнерів з приватного сектору складає більше ніж 44 мільйони доларів США і спрямована на збільшення потужності транспортування зерна приблизно на 3,35 мільйони тонн на рік, що забезпечить розвиток економіки України та надійне постачання зерна на світовий ринок.

Через Ініціативу стійкості сільського господарства в Україні (AGRI-Україна) спільні інвестиції становлять 8 млн долл США та більш ніж 36 млн долл США від «Grain Alliance», «Кернел» та «Нібулон». Завдяки інвестиціям, на портах Рені й Ізмаїл, що розташовані на річці Дунай (Україна), та порту Чірна-над-Тісоу (Словаччина), буде змога збільшити кількість операцій з експорту зернових культур [14].

Інвестиційні кошти, виділені компаніями будуть спрямовані до фінансування проєктування та реконструкції причалів у порту Рені з метою розширення операційних можливостей порту Ізмаїл. Придбання перевантажувального складу у Словаччині включає в себе будівництво силосів та закупівлю транспортного обладнання, зокрема, вантажівок та залізничних вагонів. Для забезпечення раціонального використання отриманого обладнання та забезпечення безперебійного перевезення зерна, було заплановано закупівлю споруд для тимчасового зберігання, а також відновлених локомотивів, що забезпечуватимуть ефективне функціонування на території України. Реалізація проєктів, які фінансує USAID, передбачає закупівлю обладнання для навантаження зерна, що забезпечить високу якість перевезень та зберігання продукції, що відповідає вимогам сучасного ринку [16].

Так як на сільське господарство припадає більш ніж 40% загальних доходів від експорту, розвиток даної галузі розцінюється як пріоритетний для економіки України. Функціонування Ініціативи “AGRI-Україна” під егідою та

фінансуванням партнерів та учасників USAID є запорукою подальшого нарощування потужностей виробництва, зберігання й експорту сировинної продукції до країн світу, стабілізуючи при цьому рівень цін на світовому ринку продовольства.

Висновки. Концептуалізм співпраці є основоположним для початку реалізації практичних дій. Через призму питання розглянута співпраця і значна допомога Сполучених штатів Україні. Уведення воєнного стану та блокування експортної діяльності спричинило зміну концептуальних підходів до співпраці між США та Україною у сфері експорту сільськогосподарської продукції, а також спровокувало створення ряду програм та ініціатив, що були націлені на підтримку економіки України в умовах війни та нівелювання загрози світової продовольчої кризи.

За нестабільного становища в країні ряд приватних фермерів не зможуть розпочати посівний сезон через ризики. У сезоні 2023 року, відповідно до даних Міністерства аграрної політики та продовольства України, передбачається, що загальний валовий збір зернових та зернобобових культур складе 44,3 млн тонн, що на 8,8 млн тонн менше, ніж у минулому році [15].

Подальші пропозиції необхідні для відновлення галузі слід обговорювати з представниками-лідерами розвинутих країн, що допоможуть ініціювати створення та фінансування нових програм для уникнення не лише викликів в середині економіки України, але й у світовому масштабі.

Література

1. Габер Є., Перспективи стамбульських домовленостей щодо розблокування експорту українського зерна: вплив на глобальну продовольчу безпеку та загальну міжнародну ситуацію, *Рада зовнішньої політики «Українська Призма»*, URL: https://analytics.intsecurity.org/wp-content/uploads/2023/01/Ukr_Prism_12_Grain-Deal.pdf (дата звернення 18.04.2023)

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/spr.htm (дата звернення 18.04.2023)

3. Гавриленко Н. М., Широкий Г. М., Юлдашев Р. Е., «Світова продовольча криза як наслідок війни РФ проти України», *Національний інститут стратегічних досліджень*, URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/svitova_prod_kriza_09042022.pdf (дата звернення 18.04.2023)

4. The official site of World Food Program, «War in Ukraine: WFP calls for ports to reopen as world faces deepening hunger crisis», 2022. URL: <https://www.wfp.org/stories/war-ukraine-wfp-calls-ports-reopen-world-faces-deepening-hunger-crisis> (дата звернення 18.04.2023)

5. The official site of European Commission, «The European Commission steps up its monitoring of agricultural markets impacted by Russia's invasion of Ukraine», 2022. available at: https://agriculture.ec.europa.eu/news/european-commission-steps-its-monitoring-agricultural-markets-impacted-russias-invasion-ukraine-2022-05-20_en (дата звернення 18.04.2023)

6. Вербіцька І., Гончар Г., «Експорт України в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи вирішення», *Економічний дискурс*. 2022. Vol. 1-2. с. 7-13. (дата звернення 18.04.2023)

7. Палапа Н.В., Дем'янюк О.С., Нагорнюк О.М., «Продовольча безпека України: стан та актуальні питання сьогодення», *Агроекологічний журнал*. 2022. vol. 2, р. 44. (дата звернення 18.04.2023)

8. Міністерство Фінансів України. «Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2022 рік», URL: https://www.mof.gov.ua/uk/budget_2022-538 (дата звернення 18.04.2023)

9. «Ініціатива «Шляхи солідарності» є інструментом практичної інтеграції України в ЄС». *Прес-офіс ГО «Європа Без Бар'єрів»*. 2022. URL: <https://europewb.org.ua/initsiatyva-shlyahy-solidarnosti-ye-instrumentom->

praktychnoyi-integratsiyi-ukrayiny-v-yes-rezultaty-dyskusiyi/ (дата звернення 19.04.2023)

10. U.S. Embassy in Ukraine. «The United States Announces Additional Funding to Deliver Ukrainian Grain to the World's Most Vulnerable». 2022. available at: <https://ua.usembassy.gov/the-united-states-announces-additional-funding-to-deliver-ukrainian-grain-to-the-worlds-most-vulnerable/> (дата звернення 19.04.2023)

11. The official site of USAID. «Agriculture Resilience Initiative - Ukraine (AGRI - Ukraine)». 2022. available at: <https://www.usaid.gov/ukraine/agriculture-resilience-initiative-agri-ukraine> (дата звернення 19.04.2023)

12. Українські порти – ключ до глобальної продовольчої безпеки, *Журнал «Судноплавство»*. 2023. URL: <https://ua.sudohodstvo.org/ukrayinski-porty-klyuch-do-globalnoyi-prodovolchoyi-bezpeky/> (дата звернення 19.04.2023)

13. The official site of The United Nations. «Vessel Movements». 2023. available at: <https://www.un.org/en/black-sea-grain-initiative/vessel-movements> (дата звернення 19.04.2023)

14. The official site of USAID, «USAID Announces New Private Sector Partnerships to Help Ukraine Continue Feeding the World». 2023. available at: <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/mar-02-2023-usaid-announces-new-private-sector-partnerships-help-ukraine-continue-feeding-world> (дата звернення 19.04.2023)

References

1. Haber, Ye. (2022), «Prospects of the Istanbul agreements on unblocking the export of Ukrainian grain: impact on global food security and the general international situation», *Rada zovnishn'oi polityky «Ukrains'ka Pryzma»*. available at: https://analytics.intsecurity.org/wp-content/uploads/2023/01/Ukr_Prism_12_Grain-Deal.pdf (Accessed 18 April 2023)

2. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2023), available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/spr.htm (Accessed 18 April 2023)

3. Havrylenko, N. M., Shyrokyj, H. M. and Yuldashev, R. E. (2022), «The world food crisis as a result of the war of the Russian Federation against Ukraine», *Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen'*, available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/svitova_prod_kriza_09042022.pdf (Accessed 18 April 2023)

4. The official site of World Food Program (2022), «War in Ukraine: WFP calls for ports to reopen as world faces deepening hunger crisis», available at: <https://www.wfp.org/stories/war-ukraine-wfp-calls-ports-reopen-world-faces-deepening-hunger-crisis> (Accessed 18 April 2023)

5. The official site of European Commission (2022), «The European Commission steps up its monitoring of agricultural markets impacted by Russia's invasion of Ukraine», available at: https://agriculture.ec.europa.eu/news/european-commission-steps-its-monitoring-agricultural-markets-impacted-russias-invasion-ukraine-2022-05-20_en (Accessed 18 April 2023)

6. Verbits'ka, I. and Honchar, H. (2022), «Ukraine's exports under martial law: problems and solutions», *Ekonomichnyj dyskurs*, Vol. 1-2, s. 7-13.

7. Palapa, N.V., Dem'ianiuk, O.S. and Nahorniuk, O.M.(2022) , «Food security of Ukraine: current state and current issues», *Ahroekolohichnyj zhurnal*, vol. 2, p. 44.

8. The official site of Ministry of Finance of Ukraine (2023), «Information from the Ministry of Finance of Ukraine on the State Budget of Ukraine for 2022», available at: https://www.mof.gov.ua/uk/budget_2022-538 (Accessed 18 April 2023)

9. Pres-ofis HO «Yevropa Bez Bar'ieriv» (2022), «The "Path of Solidarity" initiative is a tool for the practical integration of Ukraine into the EU», available at: <https://europewb.org.ua/initsiatyva-shlyahy-solidarnosti-ye-instrumentom-praktychnoyi-integratsiyi-ukrayiny-v-yes-rezultaty-dyskusiyyi/> (Accessed 19 April 2023)

10. U.S. Embassy in Ukraine (2022), «The United States Announces Additional Funding to Deliver Ukrainian Grain to the World's Most Vulnerable», available at: <https://ua.usembassy.gov/the-united-states-announces-additional-funding-to-deliver-ukrainian-grain-to-the-worlds-most-vulnerable/> (Accessed 19 April 2023)
11. The official site of USAID (2022), «Agriculture Resilience Initiative - Ukraine (AGRI - Ukraine)», available at: <https://www.usaid.gov/ukraine/agriculture-resilience-initiative-agri-ukraine> (Accessed 19 April 2023)
12. Kreydenko, V. (2023), «Ukrainian ports are the key to global food security», Sudnoplavstvo, available at: <https://ua.sudohodstvo.org/ukrayinski-porty-klyuch-do-globalnoyi-prodovolchoyi-bezpeky/> (Accessed 19 April 2023)
13. The official site of The United Nations (2023), «Vessel Movements», available at: <https://www.un.org/en/black-sea-grain-initiative/vessel-movements> (Accessed 19 April 2023)
14. The official site of USAID (2023), «USAID Announces New Private Sector Partnerships to Help Ukraine Continue Feeding the World», available at: <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/mar-02-2023-usaid-announces-new-private-sector-partnerships-help-ukraine-continue-feeding-world> (Accessed 19 April 2023)

Стаття надійшла до редакції 20.04.2023 р.